

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Excommunicatio ob violentam manuum injectionem in Clericos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

majori excommunicatione. *ibid. quasi. 3. numer. 2.*

58. Excommunicatio minor privat non solum directam passivam sacramentorum participatione, sed etiam electione, praesentatione, & collatione beneficii & Ecclesiasticae dignitatis, ita ut excommunicatus minori excommunicatione non possit licite eligi, vel praesentari ad beneficia, quantum electio & praesentatio valida sit. Unde colligitur ligatum minori excommunicatione posse cum aliis fidelibus communicare absque peccato, vel excommunicatione. Item posse divinis officiis interesse, frui suffragiis, &c. & peccata absolvere alios a censuris, & a peccatis, & actus jurisdictionis exercere *ibid. n. 3. 6. & seq.*

59. Ab excommunicatione minori lata à jure potest tantummodo proprius Sacerdos, (seu is qui habet jurisdictionem ordinariam supra excommunicatum) absolvere, non autem simplex Sacerdos aut Parochus alterius parochiae. *ibid. num. 11 & 12.*

60. Solus ergo proprius Parochus potest absolvere à minori excommunicatione, etiam si non sit Sacerdos. Idem dicitur de Confessario, habente delegatam jurisdictionem. Imò dicunt aliqui posse quemlibet Sacerdotem simplicem à minori excommunicatione absolvere poenitentem non habentem peccatum mortale, sed contrarium probabilius est. *ibid. num. 14 & 15.*

61. Absolutio minoris excommunicationis dari potest per verba sufficienter exprimentia absolutionem, nec necessariae sunt caeremoniae in absolutione aliarum censurarum adhiberi solitae. Quòd si poenitens dubitet se in minorem excommunicationem incidisse, potest absolvi sub conditione ac forma quae communiter adhiberi solet: *Absolve te ab omni vinculo excommunicationis quantum possum, & tu indiges, &c. ibid. n. 16.*

Excommunicatio ob violentam manus injectionem in clericos.

62. Nomine violentae injectionis manuum intelligitur actio externa injuriosa, violenta, consistens in facto seu opere, & contingens personam Ecclesiasticam. *ibid. quasi. 4. punct. 1. § 1. num. 1.*

63. Non est necesse ut persona clerici immediatè attingatur.

gatus, sed sufficit mediatè, ut si actio violenta & injuriosa fiat circa rem adhaerentem clerico, seu deferentem vel continentem clericum, ut si fræno violenter detineatur equus cui clericus insidet, aut frangatur frænum, aut lacerentur venæ clericis adhaerentes, aut equus percutiatur dum clericus eo utitur: aut aliquis ita insequatur clericum, ut cogatur se præcipientem dare in fluvium ad sese eripiendum è manibus insequentis. Idem dicendum si occidatur clericus percibum, vel potum veneno infectum, aut si quis conspuat in eum, aut virga percutiat, aut includat in carcere, vel in alio loco à quo non possit exire sine dedecore & pudore: hæc enim actio censetur graviter violenta clerico: secus dicendum si percussio sit levis & non sufficiens ad mortalem culpam, aut si surripiatur clam crumena clerico, aut dormiens vestibus spoliatur, aut injuriis afficiatur sine percussione. *ibid. num. 3. & seq.*

64. Ille non est excommunicatus, qui per metum absque ulla vi, vel tactu cogit clericum exire è fundo; aut obsidet castrum aut domum, non ut faciat injuriam clerico ibi existenti, sed ut justè obtineat illud castrum, secus dicendum de explodente sclopum in clericum, aut de judice sæculari detinente, vel detineri curante clericum in domo vel custodia, aut ponente custodes ad domum qui clericum exeuntem capiant, ita ut clericus non possit liberè exire. *ibid. n. 11. & seq.*

65. Impuberes & pueri sæpè possunt ab excommunicatione excusari, eo quòd illorù percussio regulariter non reputetur graviter injuriosa inter hujusmodi personas. *ib. n. 13.*

66. Consilium & mandatum, quo quis consultit, aut tacitè velexpressè mandat clerici, vel Monachi percussione, subicitur eidem excommunicationi, modò secuta sit percussio, & consilium, vel mandatum influxerit in percussione. *ibid. §. 2. n. 1. & seq.*

67. Clerici percussione mandans, incurrit excommunicationem, etiamsi conatus fuerit mandatum postea revocare, sed re ipsa non revocaverit: aut si revocaverit, & revocatio non fuit manifesta mandatario, & adhuc secutus est mandati effectus. Nec refert quòd mandans in gratia exiit dum mandatarius mandatum exequitur; sufficit enim peccatum mortale prohibitum sub censura commissum antea fuisse. *ibid. n. 4. & 5.*

Q 2

68. Per-

68. Percussionem clerici mandans, vel consulens, ab quando ligatur excommunicatione, etiam si ea non ligetur executor, & è contra; ut accidit quando executor ignorat invincibiliter illum quem percutit esse clericum, aut invincibiliter ignorat latam esse excommunicationem. *ibid. num. 6.*

69. Omissio, qua quis non obstat percussioni clerici, non subicitur excommunicationi, dum is qui non obstat, ex sola charitate obstat tenebatur, etiam si re ipsa possit obstat & peccet non obstando; secus dicendum de iis qui teneantur obstat ex officio, ut sunt Principes, & alii Superiores, iudices, patres, tutores, heri, pædagogi, parochi, & alii similes respectu filiorum & subditorum: his enim commissa est cura suorum subditorum. *ibid. n. 7. & seq.*

70. Rati habitio, qua quis approbat per aliquod signum externum, percussionem clerici suo nomine & contemplatione sui factam, est materia hujus excommunicationis, etiam si approbatus non dederit mandatum: quare si de illa solùm gaudeat nesciens factam esse suo nomine, non contrahit excommunicationem, nisi fortè velit illam factam esse suo nomine. *ibid. n. 10 & 11.*

71. Quod dictum est de omnibus & singulis masculis, qui clericum, vel monachum percutiunt, &c. intellige etiam de feminis percutientibus, aut alia ratione concurrentibus ad clerici, vel monachi percussionem. Idem dicendum est de collegio vel universitate, quæ clericum per percussionem mandaret. *ibid. punct. 2. n. 3. & 4.*

72. Percutiens clericum volentem & consentientem, incurrit excommunicationem, quoniam percussio est injuriosa, quia facit injuriam toti ordini & statui clericali, ipsiusque percussio vergit in damnum aliorum: & talis clericus consentiens in sui percussionem est excommunicandus: imò si seipsum percutiat ex ira, majorem incurrit excommunicationem, cum percussio hujusmodi sit injuriosa toti statui clericali. *ibid. num. 5. & seq.*

73. Nomine clerici gaudentis privilegio Canonis intelligitur iniciatus prima tonsura, aut aliquo ordine, etiam si conjugatus sit, modo gerat habitum clericalem & tonsuram, & non sit bigamus: propterea percutiens clericum conjugatum cum virgine, & habitum gerentem, excommunicatur. Item percutiens clericum degradatum verbaliter tantum aut irregularem, aut excommunicatum toleratum, aut vi-

tandus)

tandum, aut affectum alia censura. Denique ille similiter est excommunicatus, qui percutit clericum, qui post susceptionem sacrorum ordinum contraxit matrimonium, adhuc enim gaudet privilegio Canonis *ibid. punct. 3. n. 1. & seq.*

74. Nomine monachi gaudentis privilegio Canonis, intelliguntur non solum religiosi professi, licet conversi, verum etiam novitii. Intelliguntur etiam moniales professe, vel conversæ, ac novitiæ, modò non vivant domi propriæ more laicorum. Hoc nomine venit etiam religiosus bigamus, & milites Commendatarii vota emittentes, aut ii quibus communicata sunt privilegia clericalia, quales videntur Equites S. Jacobi His adde Equites Calatravæ, Alcantaræ, Equites ordinis Christi in Lusitania, S. Lazari in Sabaudia, & S. Stephani Florentiæ, &c. quæ videntur personæ Ecclesiastica. Hoc privilegio gaudent etiam Tertiarii S. Francisci, vel Dominici assumpto habitu viventes in communi sub obedientia Superioris illius religionis: Eremitæ qui vivunt in communi sub aliquo Prælato ex tacita vel expressa Summi Pontificis auctoritate, aut qui habitum religiosum deferunt, peculiarem vivendi modum sub obedientia Episcopi tenentes. *ibid. n. 7. & seq.*

75. Clericum percutiens in continenti, vim vi repellendo cum moderamine inculpatae tutelæ, excusatur ab excommunicatione; item percutiens ex ignorantia probabili, aut per jocum, nisi postea percussione ex odio vel ita prosequatur; aut causa correctionis & disciplinæ, modò facultatem percutiendi habeat, & modò in percutiendo modum non excedat. Similiter percutiens clericum turpiter inventum cum matre, filia, uxore, vel sorore, excusatur ab excommunicatione, modò percutiat in continenti, & non ex intervallo. Idem dicendum etiam si non invenerit in actu carnalis copulæ, sed in alio turpi actu. Item percutiens clericum non deferentem habitum, & ter à legitimo Superiore admonitum, ut habitum deferat, aut implicantem se in negotiis secularibus, & ab iis post trinam admonitionem non desistentem, non ligatur excommunicatione. *ibid. punct. 4. num. 1. & seq.*

76. Similiter percutiens clericum effectum militem, aut immiscentem se enormitatibus, aut clericum conjugatum exercentem officium cauponis, vel macellarii, excusatur ab excommunicatione, quoties ille post trinam admonitionem

à præfato officio non destitit. Denique percutiens bigamus minoribus tantum ordinibus initiatum, aut clericum non desistentem post trinam admonitionem à delatione armorum, vel ab arte mimica publicè exercenda, non incurrit excommunicationem. Adde Ostiarium seu officialem Principis non incurrit similiter excommunicationem, quoties turbam arcendo, simul arcet clericum. Idem dic de capite clericum de mandato sui Prælati, quando adest legitima causa eum incarcerandi. *ibid. num. 11. & seq.*

77. Clericus quando percuti meretur de rigore iuris communis, percutiendus est ab ipsismet Superioribus, dum sunt inferiores Episcopo. *ibid. n. 5.*

*Absolutio ab excommunicatione ob clerici percussione
cui competat.*

78. Ab ea absolvunt Summus Pontifex, Legatus à latere, & Legati missi in provincia ad quam mittuntur: Episcopi per se, vel alium, quando percussio est levis. Vicarius Generalis potest per se ipsum absolvere, & dare aliis facultatem absolvendi, quia ipse est iudex ordinarius, & facit unum tribunal cum Episcopo. Item possunt etiam absolvere superiorem monasteriorum ex privilegio ipsis concessio per se, vel per alios, quando percussio est levis; illa autem percussio regulariter loquendo dicitur levis, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam maculam, vel sigillationem carni relinquit, vel quæ fit absque abscissione membri, sine effractione dentis, sine evulsionemultorum capillorum, sine effusione multæ sanguinis, &c. fieri tamen potest ut ex circumstantiis personæ, & qualitatis huiusmodi percussio sit gravis. *ibid. punct. 5. n. 1. & seq.*

79. Potest tamen Episcopus absolvere ab excommunicatione contracta ob clerici percussione, etiam si percussio mediocris sit vel enormis, sequentibus casibus. Si adsit legitimum impedimentum in absolvendo, v. g. si sit impotens, si mors ei imminet, si sit mulier, cujuscumque sit ætatis & conditionis; si sit sub potestate alterius, ut servus & filiusfamilias; si sit clericus collegialiter, seu communiter vivens, aut religiosus; si sit ianitor aut officialis Principis, qui causa sui officii levi aut mediocri percussione clericum percussit; si sint filii impuberes, &c. *ibid. n. 9. 10. & seq.*